

О.Н. ЛИТВИНОВА, Н.О. ТЕРЕНДА, Н.Я. ПАНЧИШИН, Н.Є. ФЕДЧИШИН, В.Л. СМІРНОВА,
Ю.М. ПЕТРАШИК, Н.О. СЛОБОДЯН

ЕЛЕКТРОННИЙ РЕЄСТР ПАЦІЄНТІВ – ЧАСТИНА ГЛОБАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»,
м. Тернопіль, Україна

Мета – проаналізувати стан створення електронних реєстрів у системі медичної допомоги та показати алгоритм стратегічної систематизації даної проблеми.

Матеріали і методи. Були розглянуті офіційні нормативні документи щодо створення реєстру пацієнтів та подібних реєстрів, які вже працюють в Україні. У роботі використані методи аналізу, порівняння, статистичні та ретроспективні методи дослідження.

Результати. Аналіз інформації щодо створення електронних реєстрів пацієнтів засвідчує необхідність системного підходу до даного проекту. При розробці шляхів експлуатації даного реєстру слід визначитися з можливістю кореспонденції між подібними реєстрами і базами даних, як в Україні, так і в дружніх країнах зарубіжжя. Відмічено, що в основу запровадження такого реєстру необхідно закласти економічну, медичну та соціальну ефективність.

Висновки. Визначення мети реєстру і балансу «затрати – результат», як і питання гарантії безпеки пацієнта, мають бути пріоритетними стратегічними кроками у процесі формування реєстру.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: реєстр пацієнтів, медична допомога, ефективність.

Електронний реєстр пацієнтів є основою інформаційної електронної системи охорони здоров'я (e-Health). Його створення потребує системного стратегічного підходу ряду державних інституцій із серцевиною МОЗ України. Запровадження електронної системи охорони здоров'я гарантуватиме прозорість системи та дасть можливість забезпечити моніторинг ефективності лікувального процесу і відрегулювати наступництво тощо.

Мета дослідження: проаналізувати стан створення електронних реєстрів у системі медичної допомоги та показати алгоритм стратегічної систематизації даної проблеми.

Матеріали і методи. Були розглянуті офіційні нормативні документи щодо створення реєстру пацієнтів та подібних реєстрів, які вже працюють в Україні. У роботі використані методи аналізу, порівняння, статистичні та ретроспективні методи дослідження.

Результати дослідження та їх обговорення. Електронний реєстр пацієнтів – це лише частина глобальної інформаційної системи медичної допомоги. Якщо розглядати кожного громадянина як потенційного пацієнта, то такий електронний реєстр замінить собою і перепис населення, і статистичні служби і, зрештою, органи державної реєстрації актів цивільного стану і паспортні столи. З позицій держави – дуже вигідно створити єдиний реєстр, який містив би повну базу даних про громадянина,

адже у такому випадку та ж сама інформація не розпорошуватиметься між різними відомствами та не дублюватиметься. До речі, медична складова такого реєстру була б найбільшою і найдинамічнішою.

Якщо йдеться виключно про медичний реєстр, збір даних до нього розпочинатиметься з того моменту, коли людина захворіє, тому його неможливо буде використовувати для запобігання недуг, хіба що для статистичного аналізу захворюваності та прогнозування [5].

У будь-якому разі створення такого реєстру потребуватиме чимало коштів. Тому насамперед потрібно визначитися з метою реєстру і балансом «затрати – результат», або, як кажуть у народі, чи варта шкірка вичинки.

Звичайно, єдиний реєстр пацієнтів на стадії розробки можна наповнити різноплановою інформацією: наявністю тієї чи іншої патології у пацієнта, переліком препаратів, які він приймає і які йому призначає лікар, обліком призначень, маніпуляцій та втручань, результатами лікування тощо [3]. Усі ці дані допоможуть планувати витрати на медичну допомогу відповідно до реальних споживчих потреб хворих. Водночас це допоможе контролювати діяльність лікаря на предмет відповідності його призначень протоколам лікування. Можна буде обліковувати обсяг наданої медичної допомоги, а відтак визначати розмір оплати лікарю, як це й пропонує МОЗ України [7]. Однак попри численні

зручності такого реєстру (збереження та повнота медичної інформації, оперативність її обміну, можливість статистичних досліджень тощо), існує низка застережень і юридичних колізій.

По-перше, основні акценти уваги медперсоналу змістяться з хворого на електронний реєстр, який «перебиратиме» дорогоцінний час лікаря на себе.

Існує вірогідність потреби у подвійній реєстрації – в електронному реєстрі і на паперових носіях. Адаже щоб відмовитися від останніх, необхідно внести зміни до законодавства, водночас подбавши про надійний захист електронних даних. Нині навіть бази Пентагону не захищені від зовнішніх втручань хакерів. І це – друге застереження. Тож, щоб запобігти витоку інформації з реєстру, потрібно вкласти додаткові кошти в захист. А це знову ж таки кошти, які сьогодні вкрай потрібні на лікування пацієнтів.

Якщо ж держава відмовиться від створення централізованого реєстру пацієнтів і віддасть цю справу на відкуп вузькопрофільних напрямів та місцевих органів самоврядування, ми отримаємо багато різних реєстрів та їхніх моделей. Перші прояви такої ситуації ми вже спостерігаємо сьогодні у вигляді окремих реєстрів кардіологічних, інсулінозалежних хворих тощо [4]. Також йдеться про створення реєстру психічнохворих. У деяких областях, зокрема у м. Тернополі, реєстри хворих створюються за кошти місцевих громад. На що у них вистачить коштів, які технічні завдання висунуть – таким і буде реєстр. Будуть кошти – придбають комп'ютери на всі робочі місця лікарів, створять єдину електронну мережу між ними. Не вистачить – буде як буде...

Відтак знову виникає питання централізації і децентралізації. Якщо МОЗ України може висловлювати побажання щодо створення того чи іншого реєстру (це не суперечить його функціям), то у фінансовому плані воно не правомірне ні фінансувати цей процес, ні наказувати виділити

кошти на цю справу [2]. Один з варіантів виходу – залучення грантових коштів, однак вітчизняне законодавство не дає відповідей на запитання, на який обсяг реєстру виділять ці кошти та який механізм їх розподілу буде задіяно [6].

Власник бази електронного реєстру пацієнтів повинен мати сертифікат встановленого зразка про її реєстрацію у Державному реєстрі баз персональних даних [1]. Знову виникає питання: скільки буде таких власників – лише МОЗ України чи й обласні департаменти охорони здоров'я, асоціації фахівців, окремі заклади охорони здоров'я або центри первинної медико-санітарної допомоги. Якщо виявиться багато власників реєстрів, значно зросте ймовірність корупційних схем розпилування коштів.

Питання захисту інформації реєстру також неоднозначне. Не слід відкидати можливість доступу до даної інформації сторонніх осіб. Адаже реалії життя в Україні такі, що навіть банківська інформація не завжди є таємницею. Медичні ж дані пацієнта також можуть бути використані з метою наживи або задля вирішення проблем інших пацієнтів (наприклад, у разі запровадження нового закону про трансплантацію). Аналіз законодавства України дає змогу визначити випадки, за яких медична таємниця може бути розголошена без згоди особи чи її законних представників [4]. Також на сьогодні не існує однозначного вирішення ситуації, коли хворий відмовляється вносити свої дані до єдиного реєстру.

Висновки

Таким чином, визначення мети реєстру, балансу «затрати – результат» і питання гарантії безпеки пацієнта мають бути пріоритетним у процесі формування реєстру.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні економічної ефективності запровадження електронного реєстру пацієнтів.

Список літератури

1. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 32. – С. 314 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> – Назва з екрану.
2. Про затвердження плану заходів щодо створення електронного реєстру пацієнтів Вінницької, Дніпропетровської, Донецької областей та м. Києва : розпорядження Кабінету Міністрів України № 368-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/368-2012-%D1%80> Назва з екрану.
3. Про затвердження Положення про електронний реєстр пацієнтів : постанова Кабінету Міністрів України від 6 червня 2012 р. № 546 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/546-2012-%D0%BF> Назва з екрану.
4. Про затвердження Положення про реєстр пацієнтів, що потребують інсулінотерапії : наказ МОЗ України № 890 від 23.12.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20151223_0890.html – Назва з екрану.
5. Про затвердження Порядку ведення електронного реєстру пацієнтів Вінницької, Дніпропетровської, Донецької областей та м. Києва : наказ МОЗ України № 666 від 30 серпня 2012 р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8459/10275/470044/> – Назва з екрану.

6. *Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні* (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80> – Назва з екрану.
7. *Угода про Коаліцію депутатських фракцій у Верховній Раді України восьмого скликання п. 2.2.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjFj4W3oIrRAhUGiSwKHRkbD3lQFggeMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.afo.com.ua%2Fdoc%2FCoalition_Agreement_2014.pdf&usq=AFQjCNGjsxG0kNVmXXEF0dhCcMZEexl2Mg&bvm=bv.142059868,d.bGg. – Назва з екрану.

References

1. Zakon «Pro dostup do publichnoyi informatsiyi / (Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny (VVR), 2011, № 32, st. 314) [Law «On Access to Public Information / (Supreme Council of Ukraine (VVR), 2011, № 32, p. 314)]. zakon3.rada.gov.ua – Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> [in Ukrainian].
2. Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny № 368-r «Pro zatverdzhennya planu zakhodiv shchodo stvorennia elektronnoho reyestru patsiyentiv Vinnys't'koyi, Dnipropetrovs'koyi, Donets'koyi oblastey ta m. Kyyeva». [The Cabinet of Ministers of Ukraine № 368-p «On approval of a plan to create an electronic registry of patients Vinnys'tsia, Dnipropetrovsk, Donetsk regions and in the city. Kyiv»]. zakon2.rada.gov.ua. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/368-2012-%D1%80> [in Ukrainian].
3. Postanova Kabinet Ministriv Ukrayiny vid 6 chervnya 2012 r. № 546 «Pro zatverdzhennya Polozhennya pro elektronnyy reyestr patsiyentiv» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 6 June 2012 No 546 «On approval of the electronic register of patients»]. zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/546-2012-%D0%BF> [in Ukrainian].
4. Nakaz MOZ Ukrayiny № 890 vid 23.12.2015 r. «Pro zatverdzhennya Polozhennya pro reyestr patsiyentiv, shcho potrebuyut' insulinoterapiyi». [Order of the Ministry of Health of Ukraine No 890 of 23.12.2015. «On Approval of the register of patients requiring insulin therapy.». www.moz.gov.ua. Retrieved from: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20151223_0890.html [in Ukrainian].
5. Nakaz MOZ № 666 vid 30 serpnia 2012 r. «Pro zatverdzhennya Poryadku vedennya elektronnoho reyestru patsiyentiv Vinnys't'koyi, Dnipropetrovs'koyi, Donets'koyi oblastey ta m. Kyyeva» [Order of the Ministry of Health of Ukraine No 666 of 30 August 2012 «On approval of the electronic register of patients of the Vinnys'tsia, Dnipropetrovsk, Donetsk regions and the city of Kyiv»]. zakon.golovbukh.ua Retrieved from: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8459/10275/470044/> [in Ukrainian].
6. «Stratehiyeyu rozvytku informatsiynoho suspil'stva v Ukrayini» (skhvalena rozporyadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 15 travnya 2013 r. № 386-r.). [«Strategy of information society development in Ukraine» (approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 15 May 2013, the. Number 386 g.)]. zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80> [in Ukrainian].
7. Uhoda pro Koalitsiyu deputat-s'kykh fraktsiy u Verkhovniy Radi Ukrayiny vos'moho sklykannya p. 2.2. [Agreement on coalition of parliamentary factions in the Supreme Council of Ukraine of the eighth convocation p.2.2.]. www.google.com.ua. Retrieved from: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjFj4W3oIrRAhUGiSwKHRkbD3lQFggeMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.afo.com.ua%2Fdoc%2FCoalition_Agreement_2014.pdf&usq=AFQjCNGjsxG0kNVmXXEF0dhCcMZEexl2Mg&bvm=bv.142059868,d.bGg [in Ukrainian].

ЭЛЕКТРОННЫЙ РЕЕСТР ПАЦИЕНТОВ – ЧАСТЬ ГЛОБАЛЬНОЙ ИНФОРМАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ МЕДИЦИНСКОЙ ПОМОЩИ

О.Н. Литвинова, Н.А. Теренда, Н.Я. Панчишин, Н.Е. Федчишин, В.Л. Смирнова, Ю.Н. Петрашик, Н.А. Слободян
ГВУУ «Тернопольский государственный медицинский университет имени И.Я. Горбачевского МОЗ Украины»,
г. Тернополь, Украина

Цель – проанализировать состояние создания электронных реестров в системе медицинской помощи и показать алгоритм стратегической систематизации данной проблемы.

Материалы и методы. Были рассмотрены официальные нормативные документы по созданию реестра пациентов и подобных реестров, которые уже работают в Украине. В работе использованы методы анализа, сравнения, статистические и ретроспективные методы исследования.

Результаты. Анализ информации о создании электронных реестров пациентов свидетельствует о необходимости системного подхода к данному проекту. При разработке эксплуатации данного реестра следует определиться с возможностью корреспонденции между подобными реестрами и базами данных, как в Украине, так и в дружественных странах зарубежья. Отмечено, что в основу ведения такого реестра необходимо закладывать экономическую, медицинскую и социальную эффективность.

Выводы. Определение цели реестра и баланса «затраты – результат», как и вопрос о гарантиях безопасности пациента, должны быть приоритетными стратегическими шагами в процессе формирования реестра.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: **реестр пациентов, медицинская помощь, эффективность.**

ELECTRONIC PATIENT REGISTER - PART OF GLOBAL INFORMATION MEDICAL CARE SYSTEM

O.N. Litvinova, N.A. Terenda, N.Ya. Panchishin, N.Ye. Fedchishin, V.L. Smirnova, Yu.N. Petrashik, N.A. Slobodyan
SHEI "Ternopil State Medical University by I.Ya. Horbachevsky Ministry of Health of Ukraine", Ternopil, Ukraine

Purpose – to analyze the development of electronic registries in the health care system and algorithm of imagine in strategic systematization of the problem. Materials and methods. Formal regulations to creation a registry of patients were considered. These registers are already working in Ukraine.

Materials and methods. We used the methods of analysis, comparison, and retrospective statistical methods.

Results. The analysis of information according to creation an electronic patient's registry is determining some needs for a systematic approach to the project. In developing ways of operation of the registry should determine the possibility of such correspondence between registers and databases both in Ukraine and in friendly countries abroad. It is noted that the basis for the introduction of a register like this should lay the economic, medical and social efficiency.

Conclusions. Determination a purpose to register and balance «costs – result» as issue guarantees patient to safety must be the priority strategic step in the process of registry.

KEY WORDS: **registry of patients, medical care, efficiency.**

Рукопис надійшов до редакції: 23.02.2017 р.

Відомості про авторів:

Литвинова Ольга Несторівна – к.мед.н., доцент кафедри соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я з медичною статистикою ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»; тел.: +38(0352)-52-72-33.

Теренда Наталія Олександрівна – к.мед.н., доцент кафедри соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я з медичною статистикою ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»; тел.: +38(0352)-52-72-33.

Панчишин Наталія Ярославівна – к.мед.н., доцент кафедри соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я з медичною статистикою ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»; тел.: +38(0352)-52-72-33.

Федчишин Ніна Євгенівна – к.мед.н., доцент кафедри соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я з медичною статистикою ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»; тел.: +38(0352)-52-72-33.

Смірнова Валентина Леонідівна – к.мед.н., доцент кафедри соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я з медичною статистикою ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»; тел.: +38(0352)-52-72-33.

Петрашик Юрій Миколайович – к.філол.н., доцент кафедри соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я з медичною статистикою ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»; тел.: +38(0352)-52-72-33.

Слободян Наталія Олександрівна – к.е.н., асистент кафедри соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я з медичною статистикою ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»; тел.: +38(0352)-52-72-33.